

Kerstmis en het netwerk van Jezus

Binnenkort horen we weer het kerstverhaal. We vieren de geboorte van Jezus en vieren Zijn aanwezigheid onder ons. In veel huizen en kerken is de kerststal weer opgebouwd, met Maria en Jozef, de herders, de schapen, de os en de ezel, de engelen, en straks rond 6 januari worden de drie Koningen erbij geplaatst. Zo kennen we het netwerk van Jezus. Veel later, tijdens Zijn lijdensweg, stelt Hij

de vraag: is er dan niemand die met Mij waakt? Zijn netwerk lijkt het dan te hebben begeven.

Mensen die in de sociale zorg werken – maatschappelijk werkenden, mensen uit de buurtzorg, zorgaanvragers in de gezondheidszorg, pastorale beroepskrachten, vrijwilligers uit caritas en diaconie – letten er in bezoeken vaak op hoeveel en welke mensen iemand in haar of zijn netwerk heeft. Komt er wel eens bezoek? Is er iemand die voor de boodschappen zorgt? Met wie is er contact bij ziekte? Is er iemand die nabij is, luistert, bij wie je uit kunt huilen, je zorg kwijt kunt? Wie kan helpen bij het invullen van formulieren? Wat is iemands netwerk?

Wie zijn je vrienden?

Ik geef twee hopelijk herkenbare voorbeelden voor het gebrek aan een goed netwerk.

In een parochie waar ik werkte was – bijna letterlijk – een vluchteling aangespoeld. Ik noem hem: Jonathan. Hij meldde zich bij de koffie, na afloop van een viering. Hij kwam uit Liberia, waar een burgeroorlog had gewoed. Hij was daar kindsoldaat geweest. Op uitnodiging van de Verenigde Naties mocht hij naar Nederland komen. In die parochie en die stad was hij de enige uit Liberia. Hij volgde een HBO-opleiding en deed zijn best. Gaandeweg kreeg ook de caritas van de parochie contact met hem. Hij had kleine schulden gemaakt. Soms meldde hij zich na een viering,

soms niet. Altijd wilde hij wel met mensen in gesprek, soms was ik dat, soms de vrijwilligster van de caritas, soms een andere kerkbezoeker. Hij was ook aanwezig op de gezellige ontmoetingsmiddag rondom Kerst. Hij had zelf het initiatief genomen om te komen. Toch viel hij daar 'uit de toon'. Niemand legde contact met hem, de meeste bezoekers waren ouderen. Het leven van die zwarte jonge man stond te ver van de andere bezoekers af. Op die middag vroeg ik aan hem: "Heb je vrienden?" Hij antwoordde verbaasd: "Ja, maar, jij bent toch mijn vriend?" Ja, dat was zo. En verder nog? Hij somde op: de psycholoog die hem begeleidde op de opleiding, de chirurg die zijn littekens herstelde, de internist die hielp bij de darmreconstructie als gevolg van een schotwond gedurende de oorlog. "Dat zijn mijn vrienden," meldde hij tevreden. Hij kende weinig mensen van zijn eigen leeftijd en zijn familie kon hij niet bezoeken, daarvoor was het land te onrustig. Jonathan had in de plaats waar hij woonde een professioneel netwerk. Op een dag was hij verdwenen. Hij liet huis en schulden achter. In de parochie dachten we dat hij op zoek was gegaan naar zijn andere vrienden, ergens in West-Europa waar meer mensen uit Liberia wonen.

In de parochie meldde zich bij de pastoor een 76-jarige man. Hij was in paniek. Van het energiebedrijf had hij een melding gekregen dat binnenkort gas en licht zouden worden afgesloten, omdat hij achterstallige betalingen had. Het bleek dat de man, toen zijn vrouw in het ziekenhuis lag, vergeten was het bedrag van de jaarafrekening te betalen. De rekeningen hadden zich opgestapeld. Hij zorgde vol trots zelf voor zijn vrouw maar minder voor zijn administratie. Ze waren kinderloos en er waren weinig mensen in de buurt die hem ondersteunden.

Het netwerk van Jezus

Bij de geboorte van Jezus, in den vreemde om zich te laten registreren, is er een netwerk dat voor Hem instaat. Maria en Jozef zorgen voor Hem, voeden Hem op, hebben Hem lief, volgen Hem met bezorgdheid en bewaren Hem in het hart. De engelen kondigen Hem vol vreugde aan en zorgen dat de boodschap van Zijn geboorte terechtkomt bij de herders. De herders hebben vertrouwen in Jezus, ze

vertellen over Zijn aanwezigheid en zijn God dankbaar om de komst van Jezus. Daarna zijn er de drie Koningen, die Hem beschermen tegen de kwade wil van Herodes. Jezus heeft een goed netwerk: er wordt voor hem gezorgd, er wordt van Hem gehouden, Hij wordt beschermd, men gelooft in Hem. Arme mensen die we in het werk van caritas en diaconie tegenkomen, hebben vaak een beperkt netwerk. Mensen die op straat leven, hebben vaak geen of weinig contacten met hun familie of met hun 'oude leven'. Het belangrijkste netwerk van vluchtelingen en asielzoekers woont ver weg in een land waar het arm en/of niet veilig is. Mensen in armoede mijden sociale gebeurtenissen en komen zodoende in een sociaal isolement. Ouderen vereenzamen vaak, omdat hun kinderen ver weg wonen, hun familie en vrienden ook oud of gestorven zijn. Mensen met een beperkt netwerk leven niet in het besef dat er van hen wordt gehouden, dat er voor hen wordt gezorgd en dat ze worden beschermd.

In de Nederlandse samenleving hebben we, in vergelijking tot veel andere landen, goede sociale en maatschappelijke voorzieningen. We kunnen rekenen op goede professionele zorg als daar behoefte aan is. Tegelijkertijd zien we dat de 'liefde-zorg', de gewone menselijke zorg voor elkaar, steeds vaker wordt uitbesteed aan professionals. Dat doordringt op een bepaalde manier ons denken: als iemand zorg en liefde nodig heeft, vertalen we dat vaak in professionele zorg. Alles is toch goed geregeld?

Van wie ben ik de naaste

Met de komst van Jezus vieren we Zijn aanwezigheid onder ons. Hij beschikt over een goed menselijk netwerk, dat voor Hem zorgt. Daarnaast brengt Hij, om maar in hetzelfde woordgebruik te blijven, een nog veel groter netwerk mee: Hij wordt door God aan ons gezonden om opnieuw Gods liefde

onder ons zichtbaar te maken en gestalte te geven. Jezus is de menselijke belichaming van die liefde. Die wordt aan ons met Kerst gegeven. Als dan de Liefde van God een van de grootste genadegaven is met Kerst, dan zouden wij dat ook zo moeten leven. Door de overbekende parabel van de barmhartige Samaritaan leren wij van Hem de vraag stellen: van wie ben ik de naaste? Voor wie heb ik naastenliefde? Dat betekent dat we proberen onvoorwaardelijk voor elkaar klaar te staan. In het afgelopen jaar hebben we in een serie artikelen aandacht besteed aan welke benaderingswijzen er zijn om met de armen om te gaan. Het gebrek aan netwerken bij mensen die arm zijn, toont op een bepaalde manier ons gebrek aan naastenliefde. De liefde van God, waarin wij leven, is er niet voor ons alleen. Het is de liefde die we moeten geven. Dus is de vraag met Kerstmis terecht: van wie ben ik de naaste? Is het iemand die vereenzaamt? Is het een jongere die je stiller ziet worden? Is het een oudere die al lang niet meer verscheen in de kerk tijdens de vieringen? Zijn het de boer en boerin die hun verhaal over het bedrijf niet kwijt kunnen? Is het die vluchteling die met Kerst misschien wel veel *skypet* en *appt*, maar verder alleen is? Is het de moeder van de gevangene die daar met niemand over spreekt? Is het de arme, die een paar straten verderop woont? Is er dan niemand die bij hen is? Kerstmis leert ons dat de liefde van God onze redding is. Laat dat dan zo zijn. Laten we zorgen dat we deel uitmaken van een liefdevol netwerk.

Namens de DKCI wens ik u een liefdevol en liefdegevend kerstfeest.

door Trees Versteegen, diocesaan diaconaal werker

